

τὰ δάση καὶ νὰ μὴ ἐξέλθωσιν ἐκεῖθεν, ἕως ἂν μεγαλυνθῶσι, προφυλαττόμενα ὅπως δύνανται· αὐτὴ δὲ συλληφθεῖσα παρὰ τοῦ ἀνδρός, ἐφονεύθη ἐκεῖσε ἀμέσως· τὰ δὲ τέκνα αὐξήθηεντα, καὶ ἰσχυροποιήθηεντα εἰς τὰ δάση, ἐγένοντο λησταὶ τρομεροί, διασπείροντες τὴν φρίκην ἀπανταχοῦ τῶν πέριξ, ὧν οἱ κάτοικοι, ὅπως ἐξημερώσωσιν αὐτούς, ἔδωκαν γυναῖκας, καὶ οὕτω καθισχύασαν. Τὰ τέκνα δὲ τούτων ἐπεκαλύοντο περιφρονητικῶς «υἱοὶ τῆς Κούρβας», καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ κατῴκουν «Κουρβελέσι», ἤτοι τόπος τοῦ φόνου τῆς κούρβας, ἐν ᾧ ἔμεινε τὸ πτώμα αὐτῆς, γενόμενον ἐλώρια σαρκοδόρων ζώων· καὶ ἐκ τούτου ὠνομάσθησαν «Κουρβελέσιδες», οἱ κάτοικοι τοῦ μέρους τούτου. Διατελοῦσι δὲ καὶ σήμερον οἱ ἀνδρεῖότεροι τῶν Ἀλβανῶν καὶ οἱ πολεμικώτεροι· ἐξ αὐτῶν κατήγοντο ὁ Ταφίλ-μπούζης, ὁ Τσέλιο-πίτσαρης καὶ ὁ Γκιολέκας, ὁ περιβόητος, ὁ κατὰ τὸ 1843 ἄρας κατὰ τοῦ Σουλτάνου τὴν ἐπανάστασιν τῶν τουρκαλβανῶν Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας τῇ συνεννοήσει τοῦ ἀειμνήστου Ἰω. Κολέττου. Τὰ ἄσματα αὐτῶν εἰσὶν ἡρωϊκὰ τὰ πλεῖστα, καὶ τὰ μοιρολόγια (ἢ θρήνοι) ἀξιολόγα, ὡς τὰ τῶν Μανιατῶν ἐν Πελοποννήσῳ. Τὸ πάλαι ἐλέγετο τὸ μέρος τοῦτο «Ἀτιντανία», καὶ οἱ κάτοικοι «Ἀτιντᾶνες καὶ Ναπαῖοι», ἐν καλῶς οἱ ἀρχαιολόγοι ἀποφαίνονται περὶ τούτου. Τὸ ὄνομα «Κούρβα» Δωρικῶς, ἀπαντᾷ Ἰωνικῶς «Κύρβη», ὡς λέγομεν ἰδεῖν παρακατιόντες· ἀλλ' ἡ Δωρικὴ διατύπωσις «Κούρβα» ἐστὶ καὶ σήμερον ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς ἐν Ἡπείρῳ Γραικοῖς ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας. (Ἐφημ. Φιλεκαθ. ἀριθ. 769, 10 Ἀπριλ. 1871, σελ. 2334. (ἀκολουθεῖ))

ΑΠΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΕΙΣ ΜΟΣΧΑΝ

ΤΑΞΕΙΑΙΟΝ ΕΝΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

ὑπὸ Α. Ν. ΣΒΟΡΟΝΟΥ.

(Συνέχ. ἔδε προηγουμ. φύλλον)

Οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Θεοδώρου συνήντησαν τὰ ἅγια πρόσωπα ἐν Σμολένσκ καὶ ἐπέμειναν ὅπως τὰ ὁδηγήσωσιν ἀνυπερθέτως εἰς Μόσχαν. Τὸ ταξεῖδιον διήρκεσε δέκα ἡμέρας· πανταχοῦ τοῖς ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ καυχῇθωσι διὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ φιλοξενίαν τοῦ μεγάλου δουκὸς Ὁ Ἀρσένιος ἐνδιατρίβει μετ' εὐαρεσκείας ἐπὶ τῶν «καλῶν φαγητῶν, τὴν ἀξίαν τῶν μαγειρῶν καὶ τῶν τρικλινιαρχῶν.» Τὴν ἐσπέραν τῆς δεκάτης ἡμέρας, ἐν ᾧ ἀνήρχοντο δασυδὴ λόφον, εἰδὼν τοὺς Ρώσους ὁδηγοὺς τῶν σπεύδοντας πρὸς τὴν κορυφὴν, καὶ γονυπετοῦντας εὐλαβῶς ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου· ἦτο ὁ λόφος, ὁ τοσοῦτον περίφημος βραδυτέρον ὑπὸ τὸ ὄνομα «Λόφος τῶν Στρουθίων», ὅπουθεν ὁ περιηγητὴς παρατηρεῖ αἶφνης τὸ πανόραμα τῆς Μόσχας ἐκτυλισσόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας του. Οἱ ἡμέτεροι κάτοικοι τοῦ Βοσπόρου, οἵτινες εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ

ῆναι δύσκολοι, κατέλιπον ἡμῖν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐκπλήξεως καὶ τοῦ θαυμασμοῦ τῶν. Νέα Ἀνατολὴ ἀπεκαλύπτετο αὐτοῖς, ὅλως διάφορος τῆς ἰδικῆς τῶν, καὶ ἰδιόρρυθμος, καὶ ἥτις ἐφαίνετο ὅτι ἤρχετο ἐκ μιᾶς Ἀσίας, μυστηριωδεστέρας καὶ μᾶλλον ἀπωτάτης ἐκείνης, ἥς ἐγνώριζον τὰς ἀκτᾶς. Αἱ πολωνικαὶ πόλεις, ἐκτισμέναι κατὰ τὸν γερμανικὸν ῥυθμόν, δὲν εἶχον προετοιμάσει ποσὴς αὐτοὺς πρὸς τὸ θέαμα τοῦτο· αἱ τουρκικαὶ πόλεις, καίτοι διεσπαρμέναι ὡσαύτως ἐν ὠκεανῷ ἀμπελώνων, δὲν τοῖς παρουσίαζον οὐχ ἥττον σημεῖα παραβολῆς. Ἰσως ἀνεπόλησαν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τὰ θαυμάσια διηγήματα, τὰ μυθιστορούμενα ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Σταμπούλ ὑπὸ τῶν ἐμπόρων τῆς Σαμαρκάνδης περὶ τῶν πόλεων τῆς μογγολικῆς χώρας· ἴσως ἐφαντάσθησαν ὅτι ἔβλεπον μίαν τῶν πόλεων ἐκείνων μεταμορφωθείσαν ὡς ἐκ θαύματος καὶ πηγνύουσιν τὸν σταυρὸν ἐπὶ τῶν παραδόξων καὶ λαμπροτάτων χρωμάτων θόλων αὐτῆς. Ἦτο ἀχανὴς μονὴ τις μᾶλλον ἢ πόλις, ἐκτεινομένη μέχρι τῶν περάτων τοῦ ὀρίζοντος, περιζωνυμένη ὑπὸ τῶν καμπῶν τοῦ ποταμοῦ Μόσχα. Ὁ ὀφθαλμὸς ἀπεπλανᾷτο ὅπως ἀριθμῇσιν τὰ κωδωνοστάσια, τοὺς χρυσοὺς, ἀργυροὺς, ἢ ἀστερόεντας κυανοὺς θόλους τοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν ὑψωμένους. Ἐφ' ἐκάστου τῶν ἀπειραριθμῶν ναῶν ἐσπινθηροβόλουν πέντε μετάλλιοι θόλοι. Μεταξὺ δὲ τῶν ναῶν τούτων, τὸ πλῆθος τῶν στεγῶν σχεδὸν ὁμοιομόρφως βεβαμμένων πρασίνων παρωμοίαζε τὴν πόλιν πρὸς Ἀβάρκιον ἐκ πρασίνου χαλκοῦ. Διέκρινε τις ὁμοκέντρους περιβόλους μετ' ἐπάλλεων, φέροντας ἀπεσπασμένα μικρὰ κωδωνοστάσια. Ὁμοια πάντοτε τοῖς ἐν ταῖς πόλεσι τῆς ἀπωτάτης Ἀσίας. Ἐκεῖνος τῶν περιβόλων τούτων, ὁ ὁποῖος ἀπετέλει τὸν πυρῆνα τῶν λοιπῶν, περιελάμβανε τὸ τρίγωνον ὁροπέδιον τοῦ Κρεμλίνου, δεσπόζοντος τῆς Μόσχας ὡς ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων. Σύμπλεγμα λευκῶν ναῶν, κυκεῶν σφαιρῶν καὶ χρυσῶν σταυρῶν εἴλκυον τὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ τοῦ ὁροπεδίου τούτου· παρετῆρει τις μεταξὺ αὐτῶν τὰς ζωηρὰς οἰκοδομὰς τῶν ἀνακτόρων τοῦ Τερέμ μετὰ τῶν νέων ἔτι διὰ χρώματος μίλτου ἐπιχρίσεων τῶν. Ἀκολουθῶς τὸ βλέμμα μετεφέρετο ἀκατασχέτως ὀλίγον δεξιᾷ τοῦ Κρεμλίνου, κάτωθι καὶ καταντικρὺ τοῦ περιβόλου αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μητροπόλεως τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, ἰνδάλματος παράφρονος ἀρχιτέκτονος. Τὸ μνημεῖον τοῦτο, ὡς λόφος ἀλλεπαλλήλων ναῶν ὑψοῦτο ὡς φαντασιῶδες ζῶον ποικιλοχρόου δέρματος μετὰ τῶν δώδεκα κεφαλῶν αὐτοῦ κεκοσμημένον δι' ἀνωρύμων ναυιδίων, αἵτινα ἠδύναντο νὰ ἀνακκλέσωσιν εἰς τὴν μνήμην τῶν Ἑλλήνων μας τὸ «καβούκι», τὴν ὀγκώδη ἐορτάσιμον τιάραν τῶν πασάδων καὶ τῶν ἀξιωματικῶν τῶν γενιτσάρων. Μεταξὺ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου καὶ τῆς ἱερᾶς πύλης τοῦ Κρεμλίνου, «ἡ Ἐρυθρὰ πλατεῖα» κεκαθαρισμένη ἐκ τῶν παρηγάτων αὐτῆς διὰ τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ 1547, ἐδείκνυε τὰς ἀγχόνας Ἰωάννου τοῦ Τρομεροῦ. Αἱ πάνδημοι λιτανεῖαι παρήρχοντο δι' αὐτῆς ἀκαταπαύστως, ἀνερχόμεναι πρὸς τὸ Κρεμλῖνον καὶ διερχόμεναι μεταξὺ τῆς μοσχοβιτικῆς ταύτης Grère· ἀπέστελλον δὲ τὰς λιτανεῖας αὐτῶν εἰς τοὺς ἀθλίους

τοὺς πληροῦντας τὰς ἀγχόνας, ὧν τὸ τελευταῖον βλέμμα συνήντα τὴν χειμερινὴν μητρόπολιν ὡς ἐφιάλτην τῆς ἀγωνίας. Ὅτε ὁ ὀφθαλμὸς ἐγκατέλειπε τὸ κέντρον τῆς πόλεως, ὅπως περιλάβῃ τὴν περιφέρειαν αὐτῆς, δὲν διέκρινε πλέον πέραν τοῦ δευτέρου λιθίνου περιβόλου εἰ μὴ λαβύρινθον μικρῶν ὁδῶν καὶ οἰκιῶν ἐν ἀταξίᾳ, ξυλίνας καλύβας κεχρωματισμένας διὰ ζωηρῶν χρωμάτων, ἀπολλυμένας καὶ κεκρυμμένας ἐν τοῖς κήποις τοῖς χωριζομένοις ὑπὸ λιμνῶν. Εἰς τὸν ἐσχάτον ὁρίζοντα καὶ ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ ζώνη μεγάλων μοναστηρίων ἐχόντων ὀχυρώματα μετ' ἐπάλλεων ἐξησφάλιζε τὸ ἱερὸν καὶ στρατιωτικὸν ἄστυ, ὀχυρωμένα ἐμπροσθοφυλακαὶ δεξιῶς καὶ μάχης. Οἱ μοναχοὶ διενέμοντο ἐν αὐτοῖς ἐν τε τῷ ναῷ καὶ τοῖς πύργοις, ἐργηγοροῦντες διὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν ταρταρικῶν σιτιῶν. Ἐφ' ὅλου τοῦ εὐρέος τούτου πανοράματος ἐπεκάθητο δονισμὸς χαλκοῦ, καὶ τὸ οὖς, ὥσπερ ὁ ὀφθαλμὸς ἐδέχετο τὴν ἐντύπωσιν γιγαντώδους μοναστηρίου, ἐφ' οὗ ὑπέρκειται ἡ δέσις μᾶλλον ἢ πόλεως μετὰ τοῦ θορύβου τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας.

Οὕτω παρουσιάσθη τοῖς ἡμετέροις ταξειδιώταις ἡ πόλις, ἐνθα εἰσῆλθον μετὰ τινὰς στιγμὰς μετὰ εὐσεβοῦς ἀναμφιβόλως συγκινήσεως, ἀλλ' ὥσαύτως μετὰ τῆς κενῆς ἀνησυχίας περὶ παντὸς τοῦ ἀγνώστου τούτου. Διῆλθον τὸν δεῦτερον περιβόλον, παρήλασαν τὰς ἀγορὰς τῆς «Σινικῆς πόλεως», ἀνφοδωμειθείσης ἐκ λίθου ὑπὸ τοῦ Βόρης μετὰ τὰς τελευταίας πυρκαϊῆς καὶ ἀφίκοντο παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Κρεμλίνου εἰς τὰ καταλύματα, ἅτινα τοῖς εἶχον προορισθῇ μετὰ τῶν πλέον λεπτολόγων προφυλάξεων. Ὁ Ἱερεμίας κατέλυσε ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Ῥιαζάν. Οὗτος ὤφειλε νὰ κατέχῃ ἐν τῷ κυρίῳ οἰκοδομήματι τό τε δωμάτιον καὶ τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ ἐστιατορίου, οἱ δὲ ὑπηρετῆται τῶν ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸ κάτω πάτωμα. Ἦτον ἀπηγορευμένον τοῖς Ἕλλησι, τοῖς Τούρκοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἄλλοδαποῖς νὰ εἰσδύωσιν εἰς τὴν κα-τοικίαν ταύτην, ἦτο πρὸς τούτοις ἀπηγορευμένον τοῖς ὑπηρεταῖς τῶν ἡμετέρων ἱεραρχῶν νὰ ἐξέρχωνται αὐτῆς. Μόνοι οἱ ἄνθρωποι οἱ κομίζοντες τροφίμα ἐκ μέρους τοῦ μητροπολίτου Ἰωβ, μέλη τοῦ ἀπωτάτου κλήρου καὶ τῶν βογιάρων, συνεκοινῶνουν μετὰ τῶν κρατουμένων. Ἐάν τις τῶν ἄλλοδαπῶν ἦτει νὰ ἡμιλήσῃ μετὰ τοῦ πατριάρχου, ἢ ἐάν οὗτος ἐξέφραζε τοιαύτην ἐπιθυμίαν, οἱ διαγγελλεῖς ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀπαντήσωσιν ὅτι θὰ ἀνεκοίνουν τοῦτο τῷ συμβουλίῳ καὶ τῷ Ἀνδρέᾳ Στεκάλωφ, τῷ «διακόνῳ» τῶν πρεσβειῶν (οὕτω δὲ ἐκαλεῖτο ὁ ὑπάλληλος ὁ διορισμένος διὰ τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις). Ἀριδύλως ὁ Γοδουνῶφ ἐνόει νὰ κατακρατῇ τὸν ξένον τοῦ ἐν ἀληθείᾳ αἰχμαλωσίᾳ, ὅπως ἐν αὐτῇ ἐξακολουθήσῃ ἀνετώτερον τὴν διαπραγμάτευσιν ἢν τοσοῦτον ἐπεθύμει. Τοιαῦται ἦσαν ἐν τούτοις αἱ ἐν χρήσει διατυπώσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πρὸς τοὺς πρέσβεις, ὡς μαρτυροῦσι τοῦτο πλεῖστοι ἐκθέσεις τῶν τελευταίων τούτων πρὸς τὰς αὐλὰς τῶν.

Ὁ Τσάρος πρὸς τούτοις ἠκολούθησε τὴν πρὸς τοὺς πρέσβεις ἐθιμοτυπίαν ἀπὸ τῆς πρώτης παρουσιάσεως τοῦ Ἱερε-

μίου μίαν ἐβδομάδα ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του. Οἱ βογιάροι ἤλθον ἐν μεγάλῃ στολῇ νὰ λάβωσι τὸν πατριάρχην ἐκ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Ῥιαζάν, καὶ τὸν ὠδήγησαν παρὰ τῷ κυρίῳ τῶν. «Οἱ» μεγιστάνες προεπορεύοντο, ἐνδεδυμένοι μεγαλοπρεπεῖς ὀλοσυρρικτὰς στολὰς, κεκαλυμμένας διὰ μαργαριτῶν, οἱ μοναχοὶ ἠκολούθουν μελανειμονοῦντες· ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἡ αὐτοῦ Μακαριότης προῦχῶρει μετὰ τῶν δύο ἀκολούθων του, τοῦ μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Ἀρσενίου, ἐλθόντος ἐκ τῆς Ἑλλάδος». Ἡ συνοδεία διῆλθε τὴν ἱερὰν πύλην τοῦ Κρεμλίνου ὑπὸ τὴν θαυματουργὸν εἰκόνα, καὶ ἔστη ἐνώπιον τῆς χρυσῆς πύλης τῶν ἀνακτόρων. Τὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν παρουσιάσεων, ἧτις ὑφίσταται εἰσέτι, καὶ διετήρησε τὴν ὀνομασίαν «Αἴθουσα τῶν Πατριαρχῶν». Εἶναι δωμάτιον ταπεινόν, ὑπὸ χαμαλούς θόλους, μόλις φωτιζόμενον ὑπὸ στενῶν θυρίδων. Μόνον δ' ἡ χρυστὴ ὀροφὴ τῶν θόλων τούτων διακρίνεται, ἐφ' ἧς διακρίνονται μορφαὶ ἁγίων καὶ ζωγραφίαι σκοτεινῆς χροιάς. Τὰ πάντα ὑπεδήλουν ἐνταῦθα τὸν θρησκευτικὸν τρόπον δι' οὗ ἡ Ἀσία περιβάλλει τοὺς μονάρχας αὐτῆς· κύπτων ὑπὸ τὰς μικρὰς θύρας, τὰς τεταπεινωμένας ἐπίτηδες, ὡς ἐν τῷ Σεραγίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως ἐξαναγκάζωσι τοὺς ξένους πρεσβευτὰς νὰ χαιρετῶσι ταπεινότερον, ὁ Ἱερεμίας, ἐπανεῖδε νοερῶς τὴν πρὸς τὸν σουλτάνον Σελὴμ πρώτῃν ἐπίσκεψίν του. Ὁ Θεόδωρος Ἰβάνοβιτς ἐκάθητο ἐπὶ πολυτίμου θρόνου, κάτωθι εἰκόνας τῆς Παρθένου ἀπαστραπτούσης διὰ τῶν πολιτῶν λίθων. Δεξιὰ μεγάλη χρυστὴ σφαῖρα παρίστα τὴν ὑδρόγειον· ὁ δὲ Τσάρος ἐκράτει ἐλεφάντινον σκῆπτρον πεποικιλμένον δι' ἀδαμάντων καὶ σαπφείρων. Ἰο πρίγκηπες, ὁ ἀνώτατος κλῆρος καὶ οἱ μοναχοὶ ἴσταντο ὄρθιοι ἐνώπιόν του ἐν στάσει σεβασμίου τρόμου. Ὁ Γοδουνῶφ, ὃν ὁ ἀγαθὸς Ἀρσένιος καλεῖ «ὁ ἐκλαμπρότατος ἄρχων, δοῦξ τοῦ Καζάν» κατεῖχεν ἰδίαν θέσιν. Ὁ Θεόδωρος ἔκαμεν ἐν βῆμα εἰς προὑπάντησιν τοῦ σεβασμίου ἐπισκέπτου, οἱ δὲ δύο μοναχοὶ ὧν ὁ εἰς ἐκράτει τὸ στέμμα καὶ ὁ ἕτερος τὴν τιάραν, ἀντήλλαξαν ἐν τῇ πρώτῃ ταύτῃ συνεντεύξει τὰς συνήεις φιλοφρονήσεις καὶ εὐλογίας. Ὅτε ὁ πατριάρχης ἐπέρανε διὰ λυπηροτάτου ὕφους τὴν διήγησιν τῶν δυστυχιῶν τοῦ ἡ ἐπίσημος παρουσίας ἐλῆξε, καὶ προσεκλήθη παρὰ τῇ τσαρίττῃ Εἰρήνῃ τῇ ἀδελφῇ τοῦ Βόρις.

Ἐνταῦθα οἱ Ἕλληνες ἡμῶν ἠδυνήθησαν νὰ φαντασθῶσιν ὅτι εὐρίσκονται παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βοσπόρου, ἐπανευρίσκοντες ὁμοιωτάτας συνηθείας. Γνωστὸν ὅτι τὰ Ῥωσικὰ ἔθιμα τοῦ XVI. αἰῶνος ἐπέβαλλον ταῖς γυναιξὶ τοσοῦτον αὐστηρὸν περιορισμὸν ὅσον καὶ παρὰ ταῖς ὀθωμαναῖς. Αἱ τσαρίτσαι κατόφκουν ὑψηλὰ διαιτήματα ἐν τοῖς μοναστηρίοις τοῦ Τερέμ, τοῦ μοσχοβιτικοῦ γυναικωνίτου. Δύναται τις νὰ θαυμάσῃ ἀκόμη σήμερον τὸ κομψὸν τοῦτο οἰκοδόμημα· ὁ ἐξωτερικὸς στολισμὸς αὐτοῦ διὰ κεχρωματισμένων πλίνθων, τὰ μικρὰ καὶ ταπεινὰ παράθυρα μετὰ κίωνων καὶ φατνωμάτων διὰ κε-χρυσωμένων ὑαλωμάτων, αἱ στεναὶ αἴθουσαι αὐτοῦ μετ' ἰσχυρῶν θόλων, συγκοινωνοῦσαι δι' ἐλικοειδῶν κλιμάκων καὶ πολ-

λαί ἄλλαι ιδιότητες δίδουσιν εἰς τὸ Τερέμ τὴν γενικὴν ὄψιν ἐνὸς τῶν ἡμετέρων οἰκοδομημάτων τῆς ἀναμορφώσεως, διεσκευασμένων, κεκοσμημένων, καὶ διακοσμημένων μετ' ἐπίπλων τῆς ἀνατολικῆς καλαισθησίας. Ἡ συνοδεία ἔσται ἐνώπιον τῆς εἰς τοὺς ἄνδρας ἀπηγορευμένης πύλης, μόνῃ δὲ τῷ Γοδουνῶφ ἐπετρέπη νὰ συνοδεύσῃ τὸν μέγα δοῦκα καὶ τοὺς ἱεράρχας. Ὑπεδέχθησαν ἐν τῷ προθαλάμῳ ὑπὸ τῶν κυριῶν τῆς τιμῆς τῆς Τσαρίνης λευχειμονουσῶν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, μὴ φερουσῶν δὲ οὐδὲν κόσμημα. Ὁ ἡμέτερος ἐπίσκοπος βεβαιοῖ διὰ φιλαρέσκων ἐκφράσεων ὅτι ἡ λάμψις τῶν λευκῶν τούτων χαρίτων ὑπερέχει τὴν τῶν χιόνων τῆς πατρίδος του. Προπάντων δὲ ἐν τῇ ἐπομένῃ αἰθούσῃ ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς Τσαρίτσης καὶ τῆς περιβαλούσης αὐτὴν λαμπρότητος ὁ θαυμασμός αὐτοῦ δὲν εὐρίσκει πλέον ἀρκούντως ἰσχυρὰς ἐκφράσεις. Ὑπὸ τὸν διὰ σφρηγιάτου χρυσοῦ κεκαλυμμένον θόλον, ἐν μέσῳ τῶν μετ' ἀδαμαντίνων στεμμάτων καὶ πολυτίμων λίθων ἀγίων εἰκόνων, μεγαλοπρεπῆς καὶ κεκοσμημένη ὡς μία ἐξ αὐτῶν, ἡ Εἰρήνη καθήκει ἐπὶ ἄξιοθαυμάστου θρόνου. Φέρει ἐσθῆτα ἐκ κινεζικῆς μετὰ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἀπαστρέπτει στέμμα μετὰ δώδεκα ἐξοχῶν (πρὸς τιμὴν τῶν δώδεκα ἀποστόλων) ἀποληγουσῶν εἰς σαπφείρους καὶ σμαράγδους. Ὁ ἀγαθὸς ἱεράρχης «βεβουθισμένος ἐν γλυκεῖᾳ ἐκστάσει» ἀπαριθμεῖ τὰς ἀλύσσους, τὰ περιδέραια, τὰ ψέλλια καὶ ἅπαν τὸ μαγικὸν σύνολον τῶν κοσμημάτων καὶ πολυτίμων λίθων, ἅτινα διαφτλάττονται ἔτι ὡς μάρτυρες τῆς φιλαληθείας αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ μουσεῖῳ τῆς Μόσχας. Ὑποκλίνας ἐδαφιαίως ἐνώπιον τοῦ εἰδώλου ὁ Ἀρσένιος λαμβάνει τὸν καὶ τὸν νὰ ἐκτιμήσῃ τοὺς περσικοὺς τάπητας, παριστῶντας κυνηγούς θηρεύοντας τίγρεις, ἐλάφους, κύκνους, φασιανούς, καὶ ἀπειράριθμα ζῶα, «ἅτινα φαίνονται ὅτι ἀναπνέουσιν.» Ἐγχειρόμενος ὁ εὐσυνείδητος παρατηρητὴς βεβαιοῖ τὴν αὐτὴν πολυτέλειαν ἐν ὅλῳ τῷ ἀνακτόρῳ, τὰ ἐκ γρανίτου ἀγαλμάτια ἐπὶ βάθρων ἐκ μαρμάρων τῶν τῶν Οὐραλίων ὀρέων, τὰς ἐκ περιστέρων καὶ σταφυλῶν περιπλοκάδας, περιβαλλούσας τὰ διαζώματα. νημονεῖ προσέτι τοῦ πολυτελοῦς πολυελαίου, βασταζομένου ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ θόλου ὑπὸ ὀφείας παλαιόντος ἐναντίον λέοντος. Πάντα ταῦτα ἐκπλήττουσιν αὐτὸν ὀλιγώτερον τῆς καλλονῆς τῆς Τσαρίτσης καὶ τῶν θελγέτρων τῆς φωνῆς αὐτῆς. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα τὸ πομπῶδες τοῦτο εἶδωλον οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ γυνὴ καὶ γυνὴ δυστυχῆς. Ἀποστρίβεται πρὸς τὸν πατριάρχην δακρύουσα, καὶ ζητεῖ τὴν ἰσχυρὰν μεσιτείαν τῶν δεήσεων αὐτοῦ, ὅπως ὁ ὕψιστος εὐδοκήσῃ ν' ἀποστείλῃ κληρονόμον εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἰβάν. Δὲς κατ' ἐπανάληψιν διαρκούσης τῆς βραχείας ταύτης συνεντεύξεως, ἡ σύζυγος τοῦ μοναχοῦ Θεοδώρου ἐπανέρχεται μετὰ λύπης εἰς τὴν στείρωσιν αὐτῆς, καὶ, ὅπως κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ἐνὸς τοσοῦτον ἀγίου προσώπου ἐν τῇ δυστυχίᾳ της, τῷ ἐγγχειρίζει διὰ τινος τῶν κυριῶν της ἀργυροῦν κύλικα πλήρη πολυτίμων μαργαριτῶν.

IV

Αἱ συνδιαλέξεις αὗται ἦσαν ἀσήμαντοι καὶ ἀπλᾶ διατυπώσεις. Τὸ βασιλικὸν φάσμα ἀπεσύρθη καὶ ὁ Βόρης παρέσυρε τὸν αἰχμάλωτον αὐτοῦ εἰς τι δωμάτιον τῶν ἀνακτόρων, ὅπως συνδιαλεχθῇ μετ' αὐτοῦ περὶ σπουδαιωτέρων ὑποθέσεων. Ἡ κυρία διαπραγματεύσις ἤρξατο. Πιθανὸν ἐν τῇ ὀχληρᾷ ταύτῃ κατὰ μόνους συνδιαλέξει ὁ Ἱερεμίας ἐπόθησε τὰς παρομοίας ὥρας ἃς διήρχετο ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἐν τῷ διδανίῳ τῆς Πύλης, ἐνώπιον βεζυρῶν, οὓς τοῦλάχιστον ἠδύνατό τις νὰ ἱκανοποιῇ διὰ τινων δουκάτων ἴσως ὁ Γοδουνῶφ τῷ ἐφάνη βιαιότερος καὶ τρομερώτερος τοῦ ἐκεῖ κάτω συναδέλφου του Μωχαμέτ Σοκῶλη. Ὁ γηραιὸς Ἕλλην ἤρξατο αὖθις τῆς ἱστορίας τῶν πολυχρονίων δυστυχιῶν του, πῶς εἶχε συκοφαντηθῇ παρὰ τῷ Σουλτάνῳ ὑπὸ τοῦ ποιμνίου του, πῶς ἐξεδιώχθη ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, ἐξορίσθη εἰς Ῥόδον, καὶ ἀνεκλήθη μετὰ τέσσαρα ἔτη εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς διηγήσεώς του, περιγράφων τὴν ἐρήμωσιν τῶν ἱερῶν ναῶν τῶν βεβηλωθέντων ὑπὸ τῶν Ἰμάμ τοῦ Ἀλλάχ τὴν θλιβερωτάτην κατάστασιν τοῦ ποιμνίου του, καὶ τὰς ἀπανθρωπίας τῶν Τούρκων. ὁ Ἱερεμίας ἀνελύθη εἰς δάκρυα. «Τίνος τὴν βοήθειαν ἐπὶ τοῦ κόσμου «τούτου, προσέθηκεν ἐν τέλει, δυνάμεθα νὰ προσδοκῶμεν εἰ μὴ τὴν τῆς ἁγίας Ῥωσσίας, καὶ τῶν ὀρθοδόξων ἀδελφῶν «ἡμῶν; Ἀφικόμεθα ἐνταῦθα, ὅπως ζητήσωμεν ἐλεημοσύνην «παρὰ τῶν χριστιανῶν, ἵνα ἀνοικοδομήσωμεν ναὸν τῷ ἁληθεῖ Θεῷ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πρωτεύουσῃ τῆς ὀρθοδοξίας.» Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ἱεράρχου δὲν ἦσαν νέοι, καὶ πλεῖστοι ἄλλοι μετ' αὐτὸν καὶ πρὸ αὐτοῦ ὠμίλησαν οὕτω. Καθ' ὅλους τὰς μακροὺς αἰῶνας ἀπὸ τῆς ὀθωμανικῆς κατακτῆσεως οἱ χριστιανοὶ ῥαγιαδες, ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ἀδελφὸν αὐτῶν τοῦ βορρᾶ τῷ ἐπαναλέγῳ τὴν αὐτὴν λυπηρὰν σκηνὴν καὶ ζητοῦσι νὰ τὸν συγκινήσωσι διὰ τοῦ αὐτοῦ κολακευτικοῦ ἐπιλόγου. Ὁ Γοδουνῶφ ἦτο πρακτικὸς πολιτικός· δὲν συνεκινήθη πλέον τοῦ δέοντος, καὶ ἀπήντησε τῷ πατριάρχῃ, ἐρωτῶν αὐτὸν ὁποίας πληροφορίας ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ καθ' ὁδὸν περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Πολωνίας. Ὁ Ἱερεμίας εἶχε τονίσει τὸ Super bluruina, ὁ δὲ ὑπουργὸς ἐπανεφέρε τὴν συνδιάλεξιν βραδυποδητεῖ καὶ διπλωματικῶς, ὁ Ἕλλην ἐνόησε τότε ὅτι ὤφειλε νὰ μεταβάλλῃ τόνον· τότε προσθέτει ἐχεμύθως ὁ Ῥώσος χρονογράφος, ἐξηκολούθησε μυστικῇ συνδιάλεξις.

ΔΗΜΟΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

(ἐξ ἀνεκδότου συλλογῆς)

γ'. Τὸ Κλαῦσοποιῦλι.

(Τροικηνία παράδοσις)

Ὁ Δαμκλᾶς εἶναι χωρίον τῆς Ἀργολίδος, ὅπερ κείμενον κατὰ τοὺς πρόποδας ὑψηλῶν καὶ ἀποτόμων ὀρέων, οὐ μακρὰν